

*Шередега Р. О., студент,
Державний біотехнологічний університет*

ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Стрімкий розвиток науки, техніки та інформаційних технологій та активне впровадження мережі Інтернет в економічне життя призвели до змін, пов'язаних із розвитком якісно нових цифрових технологій. Сьогодні цифрові технології значно покращують доступ до державних послуг, соціального захисту та економічних можливостей для мільйонів людей. Цифрова трансформація виступає фактором підтримки сталого економічного, екологічного та соціального розвитку, надаючи можливість будувати моделі результатів на основі різних аспектів і з конкретними наборами інструментів, які необхідно використовувати для впровадження технологічних змін.

Проблематичні аспекти впровадження цифрових технологій у забезпечення сталого розвитку лежать в основі досліджень багатьох науковців, зокрема ґрунтовні дослідження у цьому напрямку здійснюють М. Дубина, О. Козлянченко, Б. Косович, М. Мальований, Ш. Омаров, О. Прокопчук, Ю. Ульянич, В. Хаустова та інші. Забезпечення сталого розвитку сьогодні визнано однією з найважливіших проблем, що стоїть перед світовою спільнотою. Незважаючи на те, що питання забезпечення сталого розвитку протягом багатьох років перебувають у центрі уваги науковців і практиків, багато питань залишаються відкритими і потребують подальших досліджень через їх складність, багатогранність, важливість і вплив на суспільний розвиток.

Метою тез є висвітлення ключових особливостей забезпечення сталого розвитку засобами цифрових технологій.

Необхідність переходу до сталого розвитку в глобальному масштабі вперше була визнана на екологічній конференції в Ріо-де-Жанейро в 1992 році. На цій конференції представники понад 170 країн світу, в тому числі й України, ухвалили Декларацію, Рамкову конвенцію зі зміни клімату, Конвенцію зі збереження біорізноманіття та «Порядок денний на ХХІ століття», що заклали основу для реалізації нової моделі сталого розвитку [1].

Концепція сталого розвитку є основою для побудови соціальних відносин, заснованих на довірі, повазі до прав людини, солідарності, рівності між поколіннями та безпечному довкіллі. Основою сталого розвитку є невід'ємне право людини на життя та повноцінний розвиток. Сталий розвиток пов'язаний з формуванням принципово нового ставлення до людини як суб'єкта еколого-економічних систем, з одного боку, і як головної мети розвитку, з іншого. На глобальному рівні перехід до сталого розвитку відбувається на всіх рівнях

соціально-економічних систем (глобальному, національному, регіональному) та в різних сферах функціонування (економічній, соціальній, екологічній) [2].

Доцільно зауважити, що цілями сталого розвитку України на період до 2030 року [3]:

- 1) подолання бідності;
- 2) подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки, покращення харчування та сприяння сталому розвитку сільського господарства;
- 3) забезпечення здорового способу життя та сприяння добробуту для всіх людей різного віку;
- 4) забезпечення інклюзивної та якісної освіти для всіх і сприяння можливостям навчання впродовж життя;
- 5) забезпечення гендерної рівності та розширення прав і можливостей для всіх жінок і дівчат;
- 6) забезпечення наявності та сталого управління водними ресурсами та об'єктами санітарного очищення;
- 7) забезпечення доступу до надійних, сталих і сучасних джерел енергії для всіх;
- 8) сприяння прогресивному, інклюзивному та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній роботі для всіх;
- 9) розбудова стійкої інфраструктури, яка сприяє широкомасштабній сталій індустріалізації та інноваціям;
- 10) зменшення нерівності;
- 11) забезпечення відкритості, безпеки, життєздатності та екологічної стабільності міст та інших населених пунктів;
- 12) забезпечення переходу до раціональних моделей споживання та виробництва;
- 13) вжиття термінових заходів для боротьби зі зміною клімату та її наслідками;
- 14) збереження та раціональне використання океанів, морів і морських ресурсів для сталого розвитку;
- 15) захист і відновлення наземних екосистем, сприяння їх раціональному використанню, раціональне використання лісів, боротьба з опустелюванням, зупинка та повернення назад процесу деградації земель та зупинення процесу втрати біорізноманіття;
- 16) сприяння побудові мирних і відкритих суспільств для сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних інституцій на всіх рівнях;
- 17) посилення засобів впровадження та активізації роботи в рамках глобального партнерства для сталого розвитку.

Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року – це орієнтири для розробки прогнозно-програмних документів, проекту нормативно-правових актів, спрямованих на забезпечення збалансованості економічного, соціального та екологічного вимірів сталого розвитку в Україні.

З огляду на досягнення цих цілей, цифровізація стає творчою силою, яка сприяє сталому розвитку. Процеси цифровізації все більше впливають на соціально-еколого-економічний розвиток, змінюючи підходи до вирішення проблем на різних рівнях і в різних сферах життя. Цифровізація відкриває кардинально нові можливості для покращення добробуту та вирішення соціальних проблем в освіті, підприємстві, охороні здоров'я та навколишньому середовищі, державному управлінні, транспорті та інших сферах життя людини.

В умовах цифрової трансформації з'являються нові форми взаємодії людей, серед яких віддалена робота, онлайн-аутсорсинг і фріланс. Це відкриває нові шляхи вирішення проблем зайнятості шляхом усунення нерозривного зв'язку між робочим місцем і працівником і зниження вартості обладнання та офісних приміщень для роботодавців. Робочі місця сьогодні стають віртуальними та мобільними, що дозволяє співробітникам працювати віддалено з дому або в дорозі з будь-якого місця, де є доступ до мережі Інтернету навіть якщо вони цілий день знаходяться поза офісом. Віддалена робота з використанням цифрових технологій створює умови для гнучкого робочого дня, залучаючи все більше співробітників і створюючи мобільність. Уміння самостійно обирати технологію виконання роботи позитивно впливає на продуктивність праці співробітників [4].

Цифровізація економіки комплексно впливає на соціальний простір і елементи структури пропозиції. Завдяки цифровізації створюється сучасний апарат, який розширює перелік соціальних послуг. Також є можливість отримати соціальні послуги (онлайн відеоконсультації, дистанційне навчання, дистанційне працевлаштування, віддалена робота) через мережу Інтернет. Зараз у соціальній сфері відбуваються структурні зміни, і нові явища, такі як концепція DIY, впливають на соціальну сферу. DIY у соціальній сфері створює додаткові можливості для споживачів, зокрема налаштування послуг з урахуванням уподобань кожного користувача, налаштування параметрів, підбір серії послуг, управління життям [5].

На даний час у сфері соціального забезпечення виділяють такі основні типи цифрових технологій [6]:

- 1) Інтернет-технології з використанням Інтернет-ресурсів у сфері соціального забезпечення;

- 2) відповідне програмне забезпечення і автоматизовані інформаційні системи та бази даних, які використовуються фахівцями та клієнтами органів соціального захисту населення;
- 3) технології масової соціальної комунікації, тобто друковані ЗМІ, телебачення та радіомовлення, зовнішня реклама тощо;
- 4) інформаційні технології освіти.

Що стосується екологічної складової сталого розвитку, то цифровізація допомагає зменшити екологічні ризики. Принцип найкращої доступної технології розглядається як один із елементів практичної реалізації стратегій сталого розвитку у сфері екології. Цифрові технології дозволяють використовувати більш екологічні та безпечні методи виробництва, які зменшують негативний вплив на навколишнє середовище, зокрема кількість парникових газів, що викидаються в атмосферу.

Створення цифрових екосистем відіграє важливу роль у сприянні сталому економічному розвитку. В епоху цифрової економіки знання, технології та промисловість швидко інтегруються. Цифровізація на всіх рівнях забезпечує стале виробництво та споживання, а також безперервність бізнесу за будь-яких сценаріїв. Це свідчить про вдосконалення виробничих процесів, які можуть підвищити ефективність бізнесу та використання ресурсів.

Цифрові технології мають великий потенціал для покращення стану навколишнього середовища, скорочення промислових викидів і полегшення переходу фізичних підприємств до сталого розвитку, наприклад природних екосистем і навколишнього середовища, розробки інтегрованої системи аналізу, включаючи інформацію про стан усіх екологічних інфраструктур, аналіз біорізноманіття, забруднення, погодних умов тощо.

Таким чином, за результатами проведених досліджень виявлено, що цифровізація всіх сфер суспільного життя є адекватним напрямком з огляду на сучасні глобальні тенденції та національну політику, пов'язану з вектором цифрової трансформації України. Визначення нових орієнтирів сталого розвитку через цифровізацію є пріоритетом, продиктованим викликами сьогодення. Встановлено, що цифрові технології використовуються в усіх сферах економічної діяльності, освіті, енергетиці, охороні здоров'я, державних послугах та інших сферах для значного підвищення ефективності сталого розвитку. З огляду на це, цифровізація розглядається як потужний інструмент для підтримки сталого екологічного, соціального та економічного розвитку, який має бути безперервним процесом.

Список використаних джерел:

1. United Nations Conference on Environment and Development, Rio de Janeiro, Brazil, 3-14 June 1992. Вилучено з <https://www.un.org/en/conferences/environment/rio1992>

2. Хаустова, В. Є. & Омаров, Ш. А. О. (2018). Концепція сталого розвитку як парадигма розвитку суспільства. Проблеми економіки, (1 (35)), 265-273.

3. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року (Указ Президента України). № 722/2019. Вилучено з <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

4. Косович, Б. І. (2021). Діджиталізація як інноваційний тренд у забезпеченні сталого розвитку. Цифровізація економіки як фактор економічного зростання (колективна монографія). 2021. С. 185–199. Видавничий дім «Гельветика». Вилучено з https://www.researchgate.net/profile/VasylGorbachuk/publication/352314740_Development_of_intellectual_property_industrialization_and_digitalization/links/60c35b34a6fdcc2e6132aaad/Development-of-intellectual-property-industrialization-and-digitalization.pdf

5. Мальований, М. І., Прокопчук, О. Т. & Ульянич, Ю. В. (2022). Діджитал-технології у соціальному забезпеченні. Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. Економіка, (100 (2)), 291-298.

6. Дубина, М. & Козлянченко, О. (2021). Концептуальні аспекти дослідження сутності діджиталізації та її ролі в розвитку сучасного суспільства. Проблеми і перспективи економіки та управління, (3 (19)). 21-32.